

NAGYTAKARÍTÁS

Én csak egy szegény asszony vagyok. Asszonyiságom utolsó éveit számlálgatom már, a fejemen tincsekké duzzadtak a fehér hajszálak, az arcomon, a szám körül megsaporodtak a ráncok, lekúsznak az állam két oldalán a nyakamra, valami láthatatlan kötélnek részeiként, amit egy idő óta egyre szorosabbnak érzek. Esténként, ha fáradt vagyok, könnyen elalszom, ha nem vagyok fáradt, akkor nehezebben alszom el. És hogyha túlságosan fáradt vagyok, egyáltalán nem tudok elaludni. A férjem felébredt az éjszaka, és rám szólt: te még nem alszol? Mit mondhattam volna neki? Összehúztam magam egészen kicsire, hogy ne zavarjam az álmát, így feküdtem reggelig, mozdulatlanul. De a gondolataim ezerfelé eljártak, jóúram.

Én csak egy szegény asszony vagyok. Az évek során mindenféle apróságot összegyűjtöttem ebbe a szobába, ahogy azt a szegény asszonyok szokták, mintha így, ezekkel a többnyire haszontalan tárgyakkal akartam volna megőrizni a boldogságomat, vagyis a fiatalságomat – felesleges játék volt, jóúram. Mert utálatossá változtak ezek a dolgok: durván és kegyetlenül hordozzák magukban az időt. Érzékeny műszereik ezek a tárgyak, jóúram, minden év rárakja a maga rétegét, letisztíthatatlanul.

Én csak egy szegény asszony vagyok. A takarítást mindig így kezdem: egymás mellé állítom a székeket az ágyon, a szőnyeget úgy göngyölöm fel, hogy közben az asztal alá bújok, és a hátammal megemelem az egyik sarkát, a vastag, furnírozott ebédlőasztal lába alatt ügyesen átcsúsztatom a szőnyeget, vastag hengerré sodrom. Közben

kibomlik lekötött haj amiből egy tincs, amikor le-
hajolok, szuszogva a hónom alá fogom a göngyö-
leget, és a konyhám keresztül kilépek az udvarra.
A férjem két vastag fát ásott be mélyen a földbe,
közvetlenül azután, ahogy ezt a szőnyeget meg-
vásároltuk – rég volt ez, jóuram, egészen a há-
zasságunk kezdetén. A két fát fent vascső köti
össze, erre fektetem fel a szőnyeget, és hagyom,
hogy ügyesen leguruljon kétoldalt, nagy gyakor-
latom, van ebben, jóuram.

Én csak egy szegény asszony vagyok. Amikor
ráütök a szőnyegre ezzel a hajlékony vesszőből
font porolóval, valami mindig megrándul a ka-
romban. Látja, jóuram, feleslegesen dicsekedtem az
előbb, a szőnyeget nem tanultam meg úgy ütni,
hogy ne fájjon a karom. Ilyenkor hátralépek, mert
sűrű por száll ki a szőnyegből, ahol elcsattant a
poroló, ott finom, fehér vonalú rajz marad. Másod-
szor ugyanoda ütök, ahova előbbször ütöttem, és
a második ütés már nem szokott úgy fájni, mint
az első. Két ütés között a szőnyeg virágmintáit
nézem, megkoptak már a színek, jóuram, a szövés
is kifoszlott, kirojtosodott itt-ott.

Én csak egy szegény asszony vagyok, de voltam
én boldog is, jóuram. Ezt a szőnyeget együtt vá-
sároltuk a férjemmel, karon fogva mentünk be az
üzletbe, ott volt, összegöngyölve, a fal mellett.
Rögtön megláttuk, mert valaki ügyesen vissza-
tűzte a sarkát gombostűvel, szép, bordó színeket
villogtatott felénk. Puha, szép kézzel nyúltam a
szőnyeg felé, nem ilyen bütykös, ráncosokkal,
mint ezek, és a férjem is erős, barna kézzel ta-
pogatta, tetszik, kérdezte tőlem, ezt akarod, és
én nevetve rábólintottam. Hát mi volt ez, jóuram,
ha nem a boldogság?

Én csak egy szegény asszony vagyok. A karo-
mon megduzzadnak az izmok, amikor bemegyek a

konyhába, beletörölöm a kezem abba a nedves törülközőbe, amelyik ott lóg a vízcsap fölött, a szegen. A kályhán már felforrt a víz a fazékban, előhúzom a lavórt, forró vizet töltök belé, aztán hideget, újságpapírokat veszek elő a konyhakredenc fiókjából, és a lavórral együtt beviszem a szobába, a lavórt egy székre teszem, és kinyitom az ablakokat, az újságpapírt megnedvesítem, végigdörzsölöm vele az üvegeket. Nyávog az ablak az újságpapír alatt, jóuram, de én már megszoktam, minden ablakszemet megtörlok két oldalról, előbb nedves, aztán száraz papírral, aztán így hagyom az ablakot, kinyitva.

Én csak egy szegény asszony vagyok. Az ablakhoz állok, és nézem a keskeny udvaron a gyümölcsfákat, kopáran meresztik az ágaikat, már késő ősz van, jóuram. Mindig szerettem kibámulni az ablakon, tavasszal szépek ezek a fák, csokros kis levélkéket bontogatnak, és olyan a szaguk, mint a fiatalságomnak, ugye furcsa ez, jóuram? Mégis télen nézegetem őket a legtöbbet, ha már lehullt a hó, olyankor jó melegen befűtöm a szobát, ideülök az ablak mellé, és varrogatok vagy kötögetek, szép, nyugodt napok ezek, jóuram. Egy időben eljártak ide a férjem rokonai meg munkatársai, de ez már nagyon rég olt. Vajon érdemes még ilyen dolgokon gondolkozni?

Én csak egy szegény asszony vagyok. Felállok a székre, leemelem a barnára festett függönytartót, kiveszem a rudat belőle, és megdöntöm, zörögve szaladnak végig rajta a függönykarikák, egyenként koppannak a földön, ki kell cserélni a függönyt, egészen kisárgult a nikotintól. Rongydarabbal letörölöm a port a függönytartóról, aztán a sarokba támasztom óvatosan. A seprűre ráteszem a portörölőt, és lábujjhegyre állok, mert csak így érem el a plafont, a sarkokba finom hálókat

szövögettek a pókok, nem látom őket, mert megromlott a szemem az utóbbi időben, de érzem őket. Kis mézdarabkák hullnak a karomra, a vállamra, néha a szemembe is behullnak, de mit tehetnék?

Én csak egy szegény asszony vagyok. Feltérdelek az ágyra, és leemelem a falról a nagy rámat, ahol üveg mögött az esküvői képünk van, csupa elfelejtett arc, csupa elfelejtett érzések, csupa elfelejtett álmok. Mert a szegény asszonyoknak csak elfelejtett álmaik vannak, nem tudta ezt, jóuram? Nem kellett volna megőrizni ezt a fényképet; ilyenkor, amikor végigtörlöm a rámat meg az üveget, igyekszem nem nézni azt a fehér ruhás, fátyolos alakot – nehéz dolgok ezek, jóuram!

Én csak egy szegény asszony vagyok. Leszállok az ágyról, megtörlöm az ágyneműs ládát, azelőtt egy rossz rugójú, ócska ágy állott itt, tíz éve talán, hogy kicseréltük erre a szép, diófa-furnírosra. Az ember sohasem tudja, hogy mit csinál, jóuram. Ebben az ágyban olyan jól sohasem aludtam, olyan szép álmokat ebben az ágyban sosem láttam, olyan ölekezéseink sohasem voltak ebben az ágyban, mint a régiben.

Én csak egy szegény asszony vagyok. Egy éjszaka a férjem kiégette a furnírt az ágyneműs ládán a cigarettával, akkor nagyon haragudtam rá, de azóta megszoktam már, hogy ott, egy pillanatra elakad a rongy, ahogy végigtörlöm, ilyenkor mindig elmosolyodom, jóuram, meg tudja ezt érteni? Az asztal színe más, mint az ágyneműs ládáé, és a székek színe más, mint az asztalé – ezek a dolgok jutnak ilyenkor eszembe. Van valami rendszer közöttük. A legvilágosabb színe az ágyneműs ládának van, az asztal kicsit sötétebb, és a székek még sötétebbek, de a legsötétebb ez a szekrény, mert ezt alig öt éve vásároltuk. Én csak egy sze-

gény asszony vagyok, jóuram, úgy látszik, az ilyen szegény asszonyok idővel az egyre sötétebb színeket kedvelik, egészen addig a kis fekete ládáig, tudja, nem, jóuram, hogy melyikre gondolok?

Én csak egy szegény asszony vagyok. Megtörölgetem a sarokban a kisasztalt, és a rádiót is megtörölgetem, bár a billentyűit sohasem sikerül megtisztítani, megsárgultak, megbarnultak az utóbbi időben. Ezt az üvegvázát, amelyik a rádió tetején van, ezt sem tudom, hogyan lehetne megtisztítani, a csiszolatában nagyon meggyűlt a mucsok, talán mosni kéne, meleg vízzel; házasságunk harmadik évében kaptam a férjemtől születésnapomra, egy szép ruhaanyaggal együtt, de az már rég szétszakadt, a rongy, amivel éppen törölgetem, talán még abból az anyagból van. Jóuram, nekem az volt az utolsó születésnap ajándékom, de hát minek is jegyezze meg valaki egy ilyen jelentéktelen dátumot, mint egy szegény asszony születésnapja. Én is elfelejteném, komolyan mondom, jóuram, én is elfelejteném, ha ezen a napon nem érezném olyan rosszul magam minden évben.

Én csak egy szegény asszony vagyok. Ahogy elnézem ezt a nagy, piros pettyes labdát itt a sarokban, mindig szomorú leszek. Azt hiszem, azért is löktem ide a szekrény és a fal közé, hogy ne lássam. Ezt a labdát sok más aprósággal együtt valamikor nagyon régen vásároltam Emőkének, de aztán Emőke nem született meg. Gondoltam, elteszem későbbre őket, de Emőke azután sem született meg, sohasem született meg. Ez hát az Emőke labdája, már csak ez maradt, és ezt is el akartam ajándékozni, de nem volt kinek, egyetlen kisgyerek ismerősöm sincs, jóuram. Így aztán itt maradt az Emőke labdája a sarokban, a szekrény és a fal között.

Én csak egy szegény asszony vagyok. A lavórban gőzölög a víz, amikor leteszem a földre, belemártom a súrlókefét, és dörzsölni kezdem vele a padlót, a lé barna és piszkos, jóúram, mint az éjszaka, gyorsan szétfolyik a deszkák között. A kefe serceg a deszkán, olyan erősen dörzsölöm vele a padlót, a kezeim megpirulnak a forró víztől, a hátam megfájul, ahogy a térdeimen hátrafelé csúszok, magamhoz igazítva a lavórt; a padlón széles, nedves csík marad, aztán előlről kezdem, öt ilyen csíkkal átérem a szobát, jóúram, miközben a lavórban lassan megfeketedik a víz, akkor kiöntöm, újat töltök a helyébe, és egy vastag, szakadozott ronggyal végigtörölöm a padlót, amíg kifehéredik minden deszkaszál, a maradék vízzel pedig a cementpadlót törölöm fel a konyhában, szerencsére könnyen tisztul a cement.

Én csak egy szegény asszony vagyok. Arra gondolkodom, hogy van valami szörnyű abban, ahogy a piszkos lé lebugyborékol a lefolyóban, ha ezt összehasonlítom az életemmel.

Én csak egy szegény asszony vagyok. Zsibong a testem, amikor kiegyenesítem. Összegöngyölöm a szőnyeget a rúdnál, és becipelem a szobába, a vizet beszívta már a padló, ezért az ajtóban lehúzódom a papucsomat, a szőnyeget leengedem a földre, és kisimítom, a hátammal, a vállammal megemelem ezt a dögnehez ebédlőasztalt, átbújatom a szőnyeget a lába alatt, aztán a másik sarkot is megemelem, eligazítom a szőnyeget, pontosan a szoba közepére, az ablakokat becsukom, és a szekrényből új, tiszta függönyt veszek elő, befűzőm a karikáit a tartóba, és felakasztom az ablak fölé, látja, jóúram, rögtön barátságosabb lett a szoba – ezt figyelem, miközben terítőket és csipkéket veszek elő a szekrényből, tiszta, kikeményített és simára vasalt terítőket, elrendezem őket

az asztalon, az ágyneműs ládán és a rádió tetején, a váza alatt.

Én csak egy szegény asszony vagyok. Fáradtan állok a szoba közepén, de elégedetten: minden tiszta, minden ragyog, hát kell még valami egy szegény asszonynak, a kályha duruzsol a sarokban, és az ablakon keresztül fénysugarat dob be az őszi nap. Azt mondtam, elégedetten; kicsi elégedettség ez, jóuram, inkább csak afféle pillanatnyi öröm a tisztaságért, mert a szegény asszonyoknak csak ez adatott meg. Papírt keresek, tollat és tintát a fiókban, mert itt kell lenni ezeknek, ebben a zsúfolt fiókban, innen veszi elő őket a férjem, amikor kérvényt ír a gyár vezetőségének – nagyon ritkán fordul elő, jóuram. Én sohasem írok semmit, mit is írhatnék, levelet talán, de kivel leveleződne egy ilyen szegény asszony?! Látja, jóuram, nehezen jár a toll a kezemben, a sorok is ferdek lesznek és göröngyösek, a betűk is részegek a tollam alatt, ahogy leírom: István, én elhátároztam, hogy elmegyek, a tollszár végét rágom, mint iskolás koromban, így rovom egymás alá a sorokat, és közben szégyenkezem, a vér az arcomba száll, ahogy nekitámasztom azt a papírt a vázának...

Én csak egy szegény asszony vagyok, jóuram. Így aztán összetéptem a papirost, mert az én számba nem illenek az ilyen szavak: mindörökre és soha többé. Mert én csak egy szegény asszony vagyok. Sokat tűnődtem én ezen, és higgye el nekem: a szegény asszonyoknak csak egyetlen életük van, jóuram. Esténként, ha fáradt vagyok, könnyen elalszom, ha nem vagyok fáradt, nehezebben alszom el. És hogyha túlságosan fáradt vagyok, akkor egyáltalán nem tudok elaludni. Olyan sokat gondolkozom én, jóuram.